

การพัฒนองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร
สถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Development of Transformational Academic Leadership Components in
the Digital Age for School Administrators under the Primary Educational
Service Area Offices in the Northeastern Region

ดารุณี บุญวิเศษ¹ กฤษดา ผ่องพิทยา² และจุฬาพรพรรณ ณะแพทย์³
Darunee Boonwiset¹ Kisda Pongpitaya² and Churaphunporn Thanaphet³
Corresponding Author E-mail: Daruneeboon.dd@gmail.com

Received: 2026-06-11; Revised: 2026-07-09; Accepted: 2026-07-30

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสังเคราะห์วรรณกรรมและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) จากผู้บริหารสถานศึกษา 520 คน และประเมินความต้องการจำเป็นจากกลุ่มตัวอย่าง 385 คน ทั้งสองกลุ่มได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC = 0.60–1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.962 และ 0.982 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และดัชนี PNI_{modified}

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ เรียงตามลำดับความต้องการจำเป็น ดังนี้ 1) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร (PNI_{modified} = 0.213) 2) การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (PNI_{modified} = 0.212) 3) การพัฒนาบุคลากรเชิงปัจเจก (PNI_{modified} = 0.210) 4) การกระตุ้นทางปัญญา (PNI_{modified} = 0.200) 5) ภาวะผู้นำความร่วมมือทางวิชาการ (PNI_{modified} = 0.196) 6) ความร่วมมือทางวิชาการ (PNI_{modified} = 0.192) และ 7) วิสัยทัศน์แรงบันดาลใจ (PNI_{modified} = 0.181) ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทการศึกษาในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

¹นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Doctor of Philosophy in Educational Administration, Phetchabun Rajabhat University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Assistant Professor of Graduate School, Phetchabun Rajabhat University

³อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Lecturer of Graduate School, Phetchabun Rajabhat University

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ, ยุคดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Abstract

This research aimed to develop the components of Transformational Academic Leadership in the Digital Age for school administrators under the Primary Educational Service Area Offices in the Northeastern Region. The study employed a synthesis of related literature and exploratory factor analysis (EFA) with 520 school administrators, followed by a needs assessment with a sample of 385 administrators. Both samples were obtained through multi-stage random sampling. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire, with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranging from 0.60 to 1.00 and reliability coefficients of 0.962 and 0.982, respectively. Data were analyzed using mean, standard deviation, exploratory factor analysis, and the Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}).

The research results found that:

The findings revealed that transformational academic leadership in the digital age encompasses seven components, ranked by priority needs as follows: 1) Personnel Capacity Development (PNI_{modified} = 0.213), 2) Ideological Influence (PNI_{modified} = 0.212), 3) Individualized Personnel Development (PNI_{modified} = 0.210), 4) Intellectual Stimulation (PNI_{modified} = 0.200), 5) Academic Collaborative Leadership (PNI_{modified} = 0.196), 6) Academic Cooperation (PNI_{modified} = 0.192), and 7) Inspirational Vision (PNI_{modified} = 0.181). These findings provide a evidence-based framework for enhancing school administrators' leadership capacities in alignment with the demands of digital-era education.

Keywords: Transformational Academic Leadership, Digital Age, School Administrators, Primary Educational Service Area Office, Northeastern Thailand

บทนำ

การจัดการศึกษาของชาติถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและสามารถขับเคลื่อนประเทศสู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ที่เน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะที่จำเป็นในอนาคต และการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) นโยบายเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของรัฐบาลในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์และความสามารถในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคดิจิทัลได้กลายเป็นความท้าทายสำคัญที่สถานศึกษาต้องเผชิญในปัจจุบัน เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้และการดำรงชีวิตอย่างรวดเร็วและ

กว้างขวาง การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับกระบวนการจัดการศึกษาไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกันในสังคมยุคใหม่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงได้กำหนดนโยบายการพัฒนาการศึกษาในยุคดิจิทัลผ่านโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล การส่งเสริม Active Learning และการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนดิจิทัล เพื่อให้สถานศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในบริบทที่สถานศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตร มาตรฐานการศึกษา และความคาดหวังของสังคมที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการจะสามารถสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สร้างแรงบันดาลใจให้ครูและบุคลากร กระตุ้นให้เกิดการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม รวมถึงพัฒนาศักยภาพของบุคลากรตามความต้องการและความสามารถที่แตกต่างกัน (สุวิมล ว่องวานิช, 2563) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีจำนวนกว่าร้อยละ 30 ของสถานศึกษาทั่วประเทศ ยังคงเผชิญกับปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ขีดจำกัดด้านงบประมาณ รวมถึงครูและผู้บริหารบางส่วนที่ยังขาดทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในพื้นที่ยังคงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2565)

จากความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล และสามารถบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นกระบวนการบริหารจัดการที่บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับการบริหารงานทุกด้านของสถานศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและยกระดับคุณภาพผู้เรียน (สมชาย ภูมิพันธ์, 2564) ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนี้จำเป็นต้องมีความคล่องแคล่วด้านดิจิทัล สามารถกำหนดวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี และตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐาน Zamora, 2014 อ้างถึงใน จินฉัตร ปะโคทั้ง, 2561) โดยต้องมีคุณลักษณะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ วิสัยทัศน์ทางดิจิทัล การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เชิงดิจิทัล ความเป็นมืออาชีพในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล การพัฒนางานอย่างเป็นระบบด้วยข้อมูลสารสนเทศ และการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีจริยธรรม (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้อิทธิพลยกระดับความพยายามของผู้ร่วมงานให้สูงกว่าความคาดหวัง พัฒนาศักยภาพผู้ร่วมงาน และสร้างการตระหนักรู้ในการกิจและวิสัยทัศน์ร่วมกัน (กมลนาถ แคนราช, 2566; ภาพิมล นามบัวน้อยและคณะ, 2567) โดยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทาง

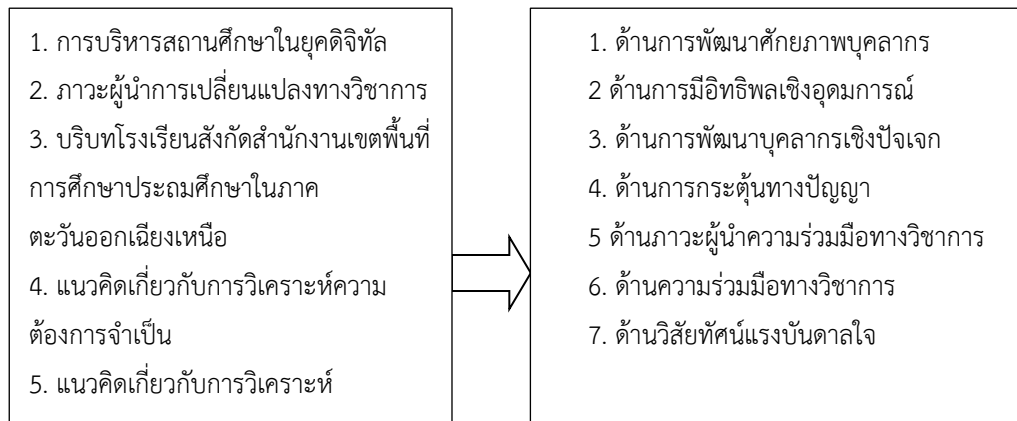
วิชาการต้องมุ่งมั่นพัฒนาองค์กร มีความโปร่งใส และสร้างความไว้วางใจแก่ผู้ร่วมงาน (ฉันทชนก หนูไชยทอง และคณะ, 2568) สำหรับบริบทของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาวะผู้นำดังกล่าวครอบคลุมการนำการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาบุคลากร และการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล โดยต้องบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พร้อมสื่อสารวิสัยทัศน์ให้เกิดการมีส่วนร่วม (สายฝน สวัสดิ์เอื้อ, 2566; อาวชนนธ์ อิ่มเพ็ง, 2566) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบสำคัญไว้ 6 ด้าน ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การเป็นผู้นำทางวิชาการ และการมีวิสัยทัศน์ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือครอบคลุมพื้นที่ 20 จังหวัด 61 เขตพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 45 ของโรงเรียนทั่วประเทศ ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ชนบททางไกลที่เผชิญข้อจำกัดด้านงบประมาณและโครงสร้างพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) แม้ภาครัฐจะผลักดันนโยบายด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง แต่ครูจำนวนมากยังขาดทักษะและความมั่นใจในการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างสร้างสรรค์ ประกอบกับปัญหาสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียรในพื้นที่ห่างไกล (ประดิษฐ์ หาญมนตรี และนิรมล ทองปาน, 2564) ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในภูมิภาคนี้ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2565) สภาพปัญหาเหล่านี้จึงสะท้อนความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ความสามารถของผู้บริหารในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างครอบคลุมในด้านอุดมการณ์ แรงบันดาลใจ การกระตุ้นปัญญา การพัฒนาบุคลากรเชิงปัจเจก ภาวะผู้นำทางวิชาการ และวิสัยทัศน์เชิงดิจิทัล แนวคิดนี้จึงเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยของ สายฝน สวัสดิ์เอื้อ (2566); กมลนาถ แคนราช (2566); อาวชนนธ์ อิ่มเพ็ง (2566); พระมหาวิจิตร อินทมโม (พิศเพ็ง) (2564); เนตรนภา เจตน์จำนงค์ (2564); พิศมัย สุวรรณบุผา (2564); และพรศักดิ์ สุจริตรักษ์ (2563); อภิสร มุ่งมาตร (2564); ซึ่งแสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 สังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2568 จำนวน 9,220 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 520 คน โดยคิดจาก 10 เท่าของตัวแปรที่ศึกษาจำนวน 52 ข้อ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2562)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของ
ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีลักษณะเป็น
แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

2.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดสร้างแบบสอบถามชนิดมาตรา
ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สะท้อนคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบ
ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60–1.00 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ ได้ข้อคำถาม 52 ข้อ
แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.962

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 520 คน โดยการส่งแบบสอบถาม
ทาง Google form โดยได้รับการตอบแบบสอบถามจำนวน 428 คน คิดเป็นแบบตอบรับร้อยละ 82

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยค่าความถี่และร้อยละ วิเคราะห์
องค์ประกอบด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)
เพื่อหาองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยวิธีสกัดตัวประกอบภาพพจน์ (Image Factor Analysis Method)
และหมุนแกนแบบหมุนฉากด้วยวิธีแวนแมกซ์ (Varimax) โดยคัดเลือกองค์ประกอบที่มีตัวแปรอธิบายตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป น้ำหนัก
องค์ประกอบตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และค่าไอเกนตั้งแต่ 1 ขึ้นไป แล้วตั้งชื่อและให้ความหมายแต่ละองค์ประกอบตามตัวแปร
สังเกตได้ทั้งหมดอยู่

3. ศึกษาความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) เพื่อการพัฒนาองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุค
ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.1 ประชากรได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2568 จำนวน 9,220 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 385 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)
(ศิริชัย กาญจนวาสี, 2562) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามภาค จำนวน 9,220 คน และ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน

ที่	จังหวัด	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	ที่	จังหวัด	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1.	กาฬสินธุ์	410	17	11.	ร้อยเอ็ด	545	23
2.	ขอนแก่น	690	29	12.	เลย	129	5
3.	ชัยภูมิ	508	21	13.	ศรีสะเกษ	676	28
4.	นครพนม	339	14	14.	สกลนคร	511	21
5.	นครราชสีมา	1,024	43	15.	สุรินทร์	609	25

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามกา จำนวน 9,220 คน และ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน (ต่อ)

ที่	จังหวัด	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	ที่	จังหวัด	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
6.	บึงกาฬ	187	8	16.	หนองคาย	208	9
7.	บุรีรัมย์	698	29	17.	หนองบัวลำภู	246	10
8.	มหาสารคาม	432	18	18.	อำนาจเจริญ	183	8
9.	มุกดาหาร	177	7	19.	อุดรธานี	606	25
10.	ยโสธร	239	10	20.	อุบลราชธานี	803	34
รวม		4,704	196	รวม		4516	189
รวมทั้งสิ้น		9,220	385				

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง / สภาพที่คาดหวัง ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง/ สภาพที่คาดหวัง ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง/ สภาพที่คาดหวัง ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง/ สภาพที่คาดหวัง ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง/ สภาพที่คาดหวัง ในระดับน้อยที่สุด

4.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยร่างแบบสอบถามศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังขององค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) กำหนดเกณฑ์ไว้ที่มากกว่า 0.50 ขึ้นไป ผลการตรวจสอบพบว่าแบบสอบถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 จากนั้นปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.982

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน โดยทาง Google form ได้รับการตอบแบบสอบถามจำนวน 385 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4.5 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยค่าความถี่และร้อยละ วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ขององค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยวิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI_{modified})

(สุริยล ว่องวานิช, 2563) แล้วคัดเลือกหัวข้อสำหรับสร้างรูปแบบโดยเลือกข้อที่มีค่า PNI^{modified} รายข้อมากกว่าหรือเท่ากับ ค่า PNI^{modified} รายด้าน จากนั้นสรุปความหมายขององค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 5) ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ และ 6) ด้านการมีวิสัยทัศน์

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) ได้องค์ประกอบ 7 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร 2) ด้านภาวะผู้นำความร่วมมือทางวิชาการ 3) ด้านการพัฒนากุศลกรเชิงปัจเจก 4) ด้านวิสัยทัศน์แรงบันดาลใจ 5) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา 6) ด้านความร่วมมือทางวิชาการ และ 7) ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ด้าน

อันดับ	องค์ประกอบ	จำนวน	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
1	ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร	8	.927 - .506
2	ด้านภาวะผู้นำความร่วมมือทางวิชาการ	6	.919 - .915
3	ด้านการพัฒนากุศลกรเชิงปัจเจก	8	.793 - .652
4	ด้านวิสัยทัศน์แรงบันดาลใจ	8	.827 - .500
5	ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	8	.729 - .515
6	ด้านความร่วมมือทางวิชาการ	6	.753-.674
7	ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์	6	.839-.503
รวม		50	.927-.500

จากตารางที่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 7 องค์ประกอบ รวม 50 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร จำนวน 8 ข้อ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .506 ถึง .927 2) ด้านภาวะผู้นำความร่วมมือทางวิชาการ จำนวน 6 ข้อ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .915 ถึง .919 3) ด้านการพัฒนากุศลกรเชิงปัจเจก จำนวน 8 ข้อ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .652 ถึง .793 4) ด้านวิสัยทัศน์แรงบันดาลใจ จำนวน 8 ข้อ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .500 ถึง .827 5) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา จำนวน 8 ข้อ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .515 ถึง .729 6) ด้านความร่วมมือทางวิชาการ จำนวน 6 ข้อ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .674 ถึง .753 และ 7) ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ จำนวน 6 ข้อ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .503 ถึง .839

3. ผลการวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ขององค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ขององค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

องค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			$PNI_{modified}$	ลำดับ $PNI_{modified}$
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1. การพัฒนาศักยภาพบุคลากร	3.86	0.53	มาก	4.69	0.20	มากที่สุด	0.213	1
2. การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์	3.86	0.53	มาก	4.68	0.28	มากที่สุด	0.212	2
3. การพัฒนาบุคลากรเชิงปัจเจก	3.89	0.54	มาก	4.70	0.23	มากที่สุด	0.210	3
4. การกระตุ้นทางปัญญา	3.89	0.54	มาก	4.67	0.54	มากที่สุด	0.200	4
5. ภาวะผู้นำความร่วมมือทางวิชาการ	3.93	0.56	มาก	4.70	0.46	มากที่สุด	0.196	5
6. ความร่วมมือทางวิชาการ	3.95	0.56	มาก	4.70	0.24	มากที่สุด	0.192	6
7. วิสัยทัศน์แรงบันดาลใจ	3.92	0.56	มาก	4.63	0.21	มากที่สุด	0.181	7
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน $PNI_{modified}$	3.90	0.50	มาก	4.46	0.19	มาก	0.144	

จากตารางที่ 3 ค่าดัชนีลำดับความสำคัญขององค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 0.144 โดยเรียงลำดับค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ($PNI_{modified} = 0.213$) ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ($PNI_{modified} = 0.212$) ด้านการพัฒนาบุคลากรเชิงปัจเจก ($PNI_{modified} = 0.210$) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($PNI_{modified} = 0.200$) ด้านภาวะผู้นำความร่วมมือทางวิชาการ ($PNI_{modified} = 0.196$) ด้านความร่วมมือทางวิชาการ ($PNI_{modified} = 0.192$) และด้านวิสัยทัศน์แรงบันดาลใจ ($PNI_{modified} = 0.181$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ เรียงลำดับตามค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร 2) ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ 3) ด้านการพัฒนาบุคลากรเชิงปัจเจก 4) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา 5) ด้านภาวะผู้นำความ

ร่วมมือทางวิชาการ 6) ด้านความร่วมมือทางวิชาการ และ 7) ด้านวิสัยทัศน์แรงบันดาลใจ โดยสามารถอภิปรายผลในแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.213$) ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในยุคดิจิทัลเป็นรากฐานสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านความรู้ทางวิชาการและทักษะดิจิทัล เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การสร้างโอกาสการเรียนรู้ที่หลากหลาย การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และการสนับสนุนให้บุคลากรนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จริง ล้วนเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา สอดคล้องกับ สายฝน สวัสดิ์เอื้อ (2566) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาประกอบด้วยกระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การฝึกปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล โดยผู้เข้าร่วมมีผลการทดสอบความรู้เฉลี่ยหลังพัฒนาสูงกว่าก่อนพัฒนาอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับ วรินทร์ธรา ภัคธัมพาพันธ์, ธาณี เกสทอง และวรกฤต เกื่อนช้าง (2567) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลที่เข้มแข็งสามารถสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่เอื้อต่อการพัฒนาครูและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างครอบคลุมและเป็นระบบ

2. ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ มีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.212$) เนื่องมาจากการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์เป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมี เพื่อสร้างแรงศรัทธาและความเชื่อมั่นให้แก่บุคลากร ผู้บริหารที่มีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์จะสามารถถ่ายทอดค่านิยม จริยธรรม และเป้าหมายองค์กรให้บุคลากรยึดถือและปฏิบัติตามได้อย่างสมัครใจ รวมทั้งสามารถเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สอดคล้องกับ วันเพ็ญ ดาราวงค์ และชัชชญา พิธีธรณิศร. (2566) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นที่สุดในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และผู้บริหารควรยึดหลักธรรมาภิบาล กำหนดวิสัยทัศน์ที่มีเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจน และยังสอดคล้องกับ Komara et al. (2025) ได้วิจัยเรื่อง The Transformational Leadership of the School Principal and Its Influence on the Teacher Learning Culture ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่นำภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ไปปฏิบัติสามารถสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ของครูที่มีลักษณะร่วมมือกัน สร้างสรรค์นวัตกรรมและมุ่งสู่การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเชิงปัจเจก มีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.210$) เนื่องมาจากการพัฒนาบุคลากรเชิงปัจเจกเป็นการให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าใจจุดเด่น จุดด้อย และความต้องการของบุคลากรแต่ละคน เพื่อมอบหมายงาน วางแผนการพัฒนา และให้การสนับสนุนที่ตอบสนองต่อศักยภาพเฉพาะบุคคลได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ ศักรินทร์ ถวิลผล และธันยาภรณ์ นวลสิงห์ (2567) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับ Blossing และ Söderström (2023) ได้วิจัยเรื่อง The Impact of Transformational School Leadership on School Staff and

School Culture in Primary Schools: A Systematic Review of International Literature ผลการวิจัยพบว่า ยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาใช้การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลในระดับสูงมากเท่าใด ความเชื่อมั่นในตนเองของบุคลากรก็ยิ่งสูงตามไปด้วย

4. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.200$) เนื่องมาจากการกระตุ้นทางปัญญาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องนำมาใช้อย่างจริงจัง เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรกล้าคิดนอกกรอบ กล้าตั้งคำถาม และพัฒนานวัตกรรมทางวิชาการใหม่ ๆ การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างและการสนับสนุนการคิดเชิงวิพากษ์จะช่วยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา สอดคล้องกับ กมลนาถ แคนราช (2566) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 11 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการกระตุ้นทางปัญญาสามารถพยากรณ์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของครูได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ ภาพิมล นามบัวน้อยและคณะ. (2567) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการกระตุ้นทางปัญญามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับสูง

5. ด้านภาวะผู้นำความร่วมมือทางวิชาการ มีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.196$) เนื่องมาจากภาวะผู้นำความร่วมมือทางวิชาการเป็นรูปแบบการนำที่เน้นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา โดยผู้บริหารต้องทำหน้าที่เป็นทั้งผู้นำทางวิชาการและหุ้นส่วนในการพัฒนา ส่งเสริมให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู สอดคล้องกับ ทินกร พูลพุด (2565) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ Pramod Kumar (2023) ได้วิจัยเรื่อง Transformational Educational Leaders Inspire School Educators' Commitment ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมความร่วมมือและเสริมพลังให้ผู้อื่นก้าวขึ้นเป็นผู้นำด้วยตนเอง ส่งผลให้ครูมีความผูกพันต่อสถานศึกษาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

6. ด้านความร่วมมือทางวิชาการ มีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.192$) เนื่องมาจากความร่วมมือทางวิชาการในยุคดิจิทัลไม่ได้จำกัดอยู่เพียงภายในสถานศึกษาเท่านั้น แต่ยังขยายออกไปสู่เครือข่ายวิชาการระหว่างสถานศึกษา หน่วยงานการศึกษา ชุมชน และองค์กรภายนอก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างและรักษาความสัมพันธ์ความร่วมมือเหล่านี้เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดี อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ มัทนา วังทะโนมศักดิ์ (2566) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างและรักษาโครงสร้างการตัดสินใจร่วมและการพัฒนาอันทามติเกี่ยวกับเป้าหมายส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ Shahzad, Iqbal, Jan และ Zahid (2022) ได้วิจัยเรื่อง The role of transformational leadership on firm performance: Mediating effect of corporate sustainability and moderating effect of knowledge-sharing ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำที่สามารถสร้างวัฒนธรรมการแบ่งปันความรู้และมุ่งเน้นความยั่งยืนจะช่วยให้องค์กรมีความสามารถในการแข่งขันและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดียิ่งขึ้น

7. ด้านวิสัยทัศน์แรงบันดาลใจ มีความต้องการจำเป็น (PNI modified = 0.181) เนื่องมาจากวิสัยทัศน์แรงบันดาลใจเป็นองค์ประกอบที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ในการสื่อสารเป้าหมายและทิศทางของสถานศึกษาให้ชัดเจน สร้างภาพอนาคตที่น่าตื่นเต้นและท้าทาย รวมทั้งกระตุ้นให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นและพลังในการขับเคลื่อนงานอย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับ ศักรินทร์ ถวิลผล และฉันทยาภรณ์ นวลสิงห์ (2567) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งต้องได้รับการพัฒนาผ่านโปรแกรมที่ประกอบด้วยเนื้อหา 5 โมดูล ตามหลัก 70:20:10 และ สอดคล้องกับ Khan, Rehmat, Butt, Farooqi และ Asim (2020) ได้วิจัยเรื่อง Impact of transformational leadership on work performance, burnout and social loafing: A mediation model ผลการวิจัยพบว่า การสร้างแรงบันดาลใจและการมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนของผู้นำสามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสุขภาวะและประสิทธิภาพของทีมงาน โดยแรงจูงใจภายในทำหน้าที่เป็นตัวกลางที่สำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างภาวะผู้นำกับผลลัพธ์การทำงาน

สรุปว่า ผลการวิจัยแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าองค์ประกอบทั้ง 7 ด้านของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัล มีความสำคัญและสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ โดยการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์เป็นรากฐานที่ขาดไม่ได้ ในขณะที่การพัฒนาบุคลากรเชิงปัจเจก การกระตุ้นทางปัญญา ภาวะผู้นำความร่วมมือทางวิชาการ ความร่วมมือทางวิชาการ และวิสัยทัศน์แรงบันดาลใจ เป็นกลไกที่ขับเคลื่อนให้ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาที่ครอบคลุมองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลทั้ง 7 ด้าน โดยจัดลำดับความสำคัญตามลำดับความต้องการจำเป็น เร่งพัฒนาด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์เป็นอันดับแรก เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรพัฒนาบุคลากรเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นไปใช้วางแผนพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเสริมสร้างสมรรถนะด้านการพัฒนาบุคลากรเชิงปัจเจกและด้านการกระตุ้นทางปัญญา เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล

1.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรใช้องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำความร่วมมือทางวิชาการและด้านความร่วมมือทางวิชาการเป็นแนวทางสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในระดับสถานศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยใช้องค์ประกอบทั้ง 7 ด้านจากการวิจัยครั้งนี้เป็นฐานในการออกแบบกิจกรรมพัฒนา

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในยุคดิจิทัลกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารอ้างอิง

- กมลนาถ แตนราช. (2566). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 11. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิณณวัตร ปะโคทั้ง. (2561). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซต.
- ฉันทชนก หนูไชยทอง, วาธินีย์ พุฒพัฒนา, และรุจิรา อ่อนแก้ว. (2568). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงสมัยใหม่. วารสารสังคมศึกษาปริทรรศน์, 1(3), 127–137.
- ทินกร พูลพุด. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 8(3), 204–215.
- ประดิษฐ์ หาญมนตรี และนิรมล ทองปาน. (2564). การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 44(3), 78-92.
- ภาพิมล นามบัวน้อย, เยาวเรศ ภัคดิจิตร และทินกร ขอัมพงษ์. (2567). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 7(2), 99–115.
- มัทนา วังทะโนมศักดิ์. (2566). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี. Asia Pacific Journal of Religions and Cultures, 7(2), 387–402.
- วรินทร์ธรา ภัคอุมาพันธ์, ธาณี เกสทอง และวรกฤต เกื้อนช้าง. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 7(6), 1–15.
- วันเพ็ญ ดาราวงศ์ และชัชชญา พิระธรณิศร. (2566). การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. วารสารการบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 9(1), 142.
- ศักรินทร์ ถวิลผล และธัญยาภรณ์ นวลสิงห์. (2567). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา, 15(3), 1–20.
- ศิริชัย กาญจนาวลี. (2562). ทฤษฎีการประเมิน (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2565). ผลการประเมิน PISA 2022. ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. เข้าถึงได้จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-21/>. เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2569.

- สมชาย ภูมิพันธ์. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 44(4), 89-99.
- สายฝน สวัสดิ์เอื้อ. (2566). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. คุรุศาสตร์ชุมชน (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). นโยบายและแผนการศึกษายุคดิจิทัล. เข้าถึงได้จาก <https://www.obec.go.th>. เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2569.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เข้าถึงได้จาก https://www.nesdc.go.th/nesdb_en/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=4345. เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2569.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2563). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิสร มุ่งมาตร. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อว้ชนน อิ่มเพ็ง. (2566). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เนตรนภา เจตน์จำนงค์. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยสยาม.
- Blossing, U., & Söderström, Å. (2023). The impact of transformational school leadership on school staff and school culture in primary schools: A systematic review of international literature Societies, 13(6), 133.
- Komara, E., Hidayat, H., Fauzi, I. K. A., Juwanto, J., Haryono, W., Yusuf, Y., & Sartono, S. (2025). The transformational leadership of the school principal and its influence on the teacher learning culture. Journal of Educational Management Research, 4(2), 400-411.
- Khan, H., Rehmat, M., Butt, T. H., Farooqi, S., & Asim, J. (2020). Impact of transformational leadership on work performance, burnout and social loafing: A mediation model. Future Business Journal, 6(1), 1-13.
- Pramod Kumar, M. P. M. (2023). Transformational educational leaders inspire school educators' commitment. Frontiers in Education, 8, Article 1171513.
- Shahzad, M., Iqbal, T., Jan, N., & Zahid, M. (2022). The role of transformational leadership on firm performance: Mediating effect of corporate sustainability and moderating effect of knowledge-sharing. Frontiers in Psychology, 13(2) 1-15.